

kelebekler

Mustafa ATIKER

her zaman insan denir
insan doğar doğurur insan ölür öldürür insan sever sevilir
her kız elinde bir mendil kâtibim şarkısını söyleyebilir

oysa insan deyince benim aklıma hep kelebekler gelir
insan niye ölüyorum diyene kadar gelir
kelebeklerle örtülü bir ırmak
ben neyi öpersem öpeyim
hep kelebeklerle dolu bir yeryüzü
ve ben bir yere doğru sürükleniyorum
nereye sürükleniyorum diyene kadar sürüyor bu ıssızlık

yolları bırakıyorum ve kıyıda yürümeyi
tarlalara sapıyorum mısır başaklarını geçiyorum
bir eve geliyorum sen varsın senin şapkan var
ben aslında şapkalı kızları sevmem
sen bilmiyorsun
sen de benim mavi gömleğime takmışsın kafayı
sigarama vesaire
işte ben öyle bir adamım
karıncalara bile kızarım düzgün yürümezlerse
oysa karıncaların günahı ne
yollara da kızamam eğri büğrü diye
önemli olan yürümektir
bir yere gelmektir
bir kıyıya bir yuvaya bir kucağa bir odaya bir uca
bir ülkeye
evet evet evet evet
evet inanıyorum ben bütün bunlara
bir gün gerçek olacak demişsem kelebeklerle
ancak kelebeklerin kulübesinde
herkes kendi yaktığı ateşe uzaktan bakar
ben kelebeklerleyim

---

ben nereye gidersem gideyim kelebeklerleyim
kelebekler bana takılır ben de kelebeklere
uçaklara binsem hemen bir kelebek bulurum kendime
yeryüzüne insem yine kelebek
bir an önce evime koşmak isterim
ırmakları geçerim bütün yolları bırakırım
trenlerden de insem caddelerden de geçsem şehirlerden de
bakarım yine bu kelebekler benim peşimde

ve ben bu kelebeklere kızdığım kadar hiç bir şeye kızmam
hayatı basit tarafından algılayanlar bir ışıkta kaybolmak için yaşayanlar
kaç defa dedim ya bu sizin aşk dediğiniz batıl bir inanç arkadaşlar
dünyanın gelmiş geçmiş en köhne en karanlık inancına tapınan şaşkınlar
bırakın benim peşimi
işte benim ettiğim dua inandığım din işlediğim günah başka
aramızda büyük bir kültür çelişkisi var mesela ahmet hamdi tanpınar
yahya kemal dedim nazım hikmet'ten de bahsettim
ama onlar ideolojiden ve tarihten ne anlar
her şey boşuna
insan için bulduğum her seçeneğe kahkahayla gülünecek ne var
insanı anlamaz kelebekler
kelebek onlar
gündüz ve gece bir ışığın içinde kaybolmak için yaşar
ve kır çiçekleri hakkında bir garip konuşurlar
onlar için bu kır çiçekleri kazıklara çakılmış kedi gözleri gibi parlar
yolları bu kır çiçeklerine bakarak tanırlar
gerçekten kelebek onlar
bizim dünyamızdan bizim aklımızdan ne anlar
basit yaratıklar
hem basit hem de duygusal

özgürlüğe de inanmaz kelebekler devrimlere de
oysa ben devrimler diye başlayan ve
özgürlükler diye biten bir hayata takmışım kafayı
özgürlükler daha önce de var mıydı yoksa sonradan mı kazanıldı
tıpkı şairlik gibi doğuştan mı geldi ya da daha sonra mı
bir istidâdı mübhemin
ay şey diyecektim
bir istidâdı ebkemin
şaşırdım da
yani
şairlik bir ses sanatı da
sesler birbirine karıştı

---

hadi o zaman göster bakayım sanatını
tamam başlıyorum
bir istidâd-ı ebkemin şerâit dâhilinde kesb-i inkişâfı mı hürriyet
yoksa tezâhür-i beşeriyet-i aslî namında hakiki bir fitrat-ı saltana
ses güzel de bunların hepsi frenk aptallığı tantana
o ses sanatlarının saltanatı şiir manyaklığı
önce osmanlı sonra müslüman daha sonra da türk olmuşuz da
kimimiz bireyci kimimiz topçu toplumcu ferdiyet ya da cemiyet davasında
ee sonra/sonrası ne
onlar olsa olsa
o rüyamızdaki gölgelere şiir yazma hastalığının iki ayrı adı
ah paşa babam ah
fikir adamlığı büyük mütefekkirler ve şairler kumpanyası
büyük mertebeler büyük ünler büyük büyük büyük çok büyük
yalnız unutma
şairin büyüğü küçüğü olmaz
yalnızca şair olur
tam bir edebiyat felsefesi bataklığı
maymunları kuş edip uçurma sevdası
ey emzikli edebiyat
kim nereye kanatlandı
tanzimattan önce ne böyle bir dil ne de böyle bir uğraşı vardı
şu eskilerin ilm-i vehbi ve ilm-i kesbi sınıflaması
peygamberlik dışında her uğraşı alanı sonradan kazanıldıysa
demek ki insan kaybedebilir de kazandığını
kimse vahy-i ilahî almadı
tamam şimdi yine soruyorum
özgürlük insanın doğuştan getirdiği temel özellikler arasında mı sayılmalı
yoksa insan daha sonra mı özgür olduğunu anladı
niye daha sonra diyorsun ki
niye daha önce değil de hep sonra daha sonra
ne sonrası
kim neyi erteliyorsa kahrolsun
korkaklar
eksik olan ne
tanımlanamayan ne var
herşeyin ölçüsü insan
bir şeyin ne olup ne olmadığını
nasıl olup nasıl olmadığını da ancak insan kavrar
uç uç böcekleri ve kelebekler arasındaki ilişki de kavramsal
bir us deneyimi
dil bir pranga bir ayak bağı
duyduğum yalnızca zincir şakırtıları
kavrananlar ve kavranamayanlar arasındaki tek bağ ayak sesleri

---

gerçi tenden ayrı bir dil
senden ayrı bir ülke
yaşanmamış bir kader gibidir
yıldızsız bir gökyüzünün içindedir
ve sen ancak yıldızları görmeyi erteleyebilirsin
ama yıldızlar oradadır
kimse doğduğu ülkeyi seçemez
doğru bu
ve hep bir başka ülkede yaşar
doğmamış bir yıldız taş atmak ne kadar doğru bilemem
ama yıldızlar taş atmakla açılırdı
karanlık yok olurdu

karanlığı taşlamak
bir yerden bir başka yere gitmek sınır değildir
ben hangi ülkeye gidersem gideyim
bir başka ülke
ben hangi ülkeye gidersem gideyim
bana öğretilenler ve benim öğrendiklerim arasında bir denge
bir ara yer bulmak zorundayım
bu sınırdır

inandığıma doğrusu şu derim ötekine de bilinçsizce bir yaklaşım
bilinçlendirelim öyleyse ama nasıl
ilklerle kafayı bozmuşum ben
ilk insan kimdi ilk öpücük kimden geldi
ilk peygamber ilk uygarlık ilk yazı ve kazı
ilk gece ilk okula gidişim ilk çağ ilk çağ atlayışım
ilk yazıyı kimler buldu ilk devleti kim kurdu
ilk roman ilk öykü ilk yenilikler ve yenilikçiler
ilk yeni düşünceler
ve sonsuza kadar ilkler ve diğerleri de
yani sonsuza kalamayanlar ilkel sen bırak onları
ilklerle başlayıp ilklerle süren bu ilk insanlık tarihinde
ilklerden sonumuzu düşünmeye vakit kalır mı
diğer kutsallıklara
diğer özgürlüklere ilkeli bir yaklaşım kurabilir miyiz
ne kadar çok ilk özgürlüklerimiz var bizim
ne kadar çok özgürüz aman tanrım
oysa keleklerin biricik özgürlüğü kelek olmalarıdır
onlar özgürlüğe inanmıyorsa çok görmemeli
işte
onların biricik inançsızlıkları da bu olsun deyip geçmeli miyim
yoksa özgürleştirmeğe mi çalışmalıyım onları

---

benim gibi olamayan varlık türlerini ayıklamakla
kendi özgürlüğümün sınırlarını yok etmek
çok ayrı
ben kendi ilk özgürlüklerimin sınırlarını
belirtmek için ayıklamalıyım bu ilkel kafalı yaratıkları
sanıyorum doğru olan da bu
yıldızlar ve yeryüzü arasında bir kelebek oyunu

ancak ayıklasam da kelebek onlar
bu oyunda yanacak olan kim
benim ortamımda başka sınırları yoklayarak varolanlar
onlara kelebekler denir
siz insansınız
kelebek kim
siz kim
ben kimim
bir kelebek bir insana eşit olabilir mi
olamaz
bir kelebek bir insan kadar özgür olabilir mi
olamaz
bir kelebek bu alemde lojiyle biten aşklara heves edebilir mi
edemez
bir kelebek okumayı da öğrense yazmayı da sökse
allâme-i cihan olamaz
ne kutupları keşfedebilir ne de elektrik ışığını bulabilir
onlar yalnız ışığa gelir
yüzyıllardan beri böyledir bu kelebekler

benim peşimden niye gelirler bunu da bilemem
ama ben neden onlarlayım söyleyeyim
ben mecaz bilmem
ben kelebeklere inanırım
sizin inançlarınıza da benzemez
benim kelebeklere inanışım
kelebeklerin önünde eğilmem de kalkmam da
ben kelebek inançlıyım

diyelim ki insan ölümsüz oldu
bu yeryüzü yaratılmadan önce de var oldu ve doğdu
sonsuz mu olurdu herşey onunla
kendi gölgesine bile dargın bu varlığın
bir başka yere inanma oyununu kim bozdu
yeryüzüyle bağı kalmayan bir insan konuşur mu
inanır mı sanıyorsun kelebeklere

---

insan bir yere bağlandığı için ya da
bir yere bağlılığından inanmıştır
ama bu geçici bir antlaşmadır
sonsuzluğun ötesine değil
sonsuzluğa bir uyarlanmadır
yer değiştirme

ben ne alçak sesle konuşmayı severim ne de yüksek sesle
yokoldu dediğiniz her nesne kaybettim dediğiniz her kimse
kelebeklerle nefes nefes nefese ve sonsuzluğun ötesine gidilse
ve sonsuzluğun ötesi nedir nedir diye kendini yorma
ve benim sonsuzluk budur diye bulduğumu kendi kendine uydurma
işte söylüyorum sonsuzluk nedir nedir kertenkele bir kertenkele
tut kuyruğundan onu yakala

yediden yetmişe bir kertenkele avına çıkalım isterseniz
yer belirleyelim önce bir yer bu kertenkele nerede
ayaklarımızın arasında mı bahçelerde mi taşların altında mı
gökyüzüne sığmaz ve sığmaz bir sürüngen hayvan olarak
o yeryüzünde burada
bu yeryüzündeki kaldırım taşlarını söksek ve
bir bir baksak altına
denizlerin içini evlerin temellerini de oysak
o burada ama o yer değiştirerek yaşayan bir hayvan
sen yeryüzünün altı günde yaratıldığına inan
ve sonsuzluğun tek bir solukta toplandığına
ve bize yararı yok aslında bu sonsuzluğun
elimizden kaçırdığımız ya da yakaladığımız kertenkele kuyruğunun
kertenkeleyi yakalamak kertenkelenin kendisini
başlıbaşına bir hayatı tanımak
sımsıkı kucakımıza almak yerküreyi
bir kitabı hiç şaşırmadan baştan yeniden yazmak
noktası virgülü düşünülerek düşünülerek aynı yanlışlarla
aynı zamanda bitirmek daha önceki gibi olmasa da herşeyi kısaca
biliyorum olamayacak diyorsunuz bu olamayacak
yeni baştan yaşayamayız ki biz bir duyguyu
bir uykuyu iki kere üst üste aynı anda uyumak
işte sonsuzluk da bu sizin olamayacak dediğiniz yerde
burada sonsuzluk var

ve hepimizin elinde bir kerkenkele kuyruğu var
her doğan insana bu kuyruktan verilir
ve her ölen insandan bu kuyruk alınır
daha doğrusu verilen parça geri alınır

---

bu bir sınır çizgisidir
insanlar doğumlarından ölümlerine kadar bir durum içindedir
koyalama
bir şeyin peşinde koşarlar
koşmasalar zaten kertenkele bulamazlar
koşturdukları yerde de duramazlar
ve durgunluk bir yıkıntıdır
yıkıldığımız zaman dururuz biz
yıkılsak da kendimiziz
kendi yerimizdeyiz diye bir şey yok
bu aldatmacadır
ayna bir yıkıntıdır
durgun su da bir yıkıntılar toplamı
bir yerde baştanbaşa kendimizi görmek
parçalanmak demektir
bir sürü yaprak ve balık düşerek darmadağın yüzüyorsa
ve diğer varlıklarıyla birlikte kendi kendine baştanbaşa
paramparça bir suda kendini aramak boşuna
ben ırmağın yanına geliyorsam
kendimi ırmakla yanyana koyuyorum
ırmak ve ben yanyana geliyoruz demek değildir bu
benim ırmağa yanaşmam biraz cenaze törenine benzer
biraz da bir doğum günü kutlamasına
yemin ediyorum her gün yüzlerce kelebek gömdüm ben bu kıyıya
yüzlerce çukur açtım ve düzelterek kapattım yeniden
yeter ki kelebekler ve bizim hayatımız
çalıntı mezar taşlarından örülmüş bir kuyu olmasın diyeydi bu

bir uğultuyla başladı herşey
taşa gömülmüş her gölge çıktı ortaya
ben yüzbinlerce yıldır bu ırmağın kıyısına koşarım
bir uğultuyla bir parıltıyla

mumlardan uğultu mu çıkıyor parıltı mı
işte insanlar da böyledir kelebekler gibidir
uğultular ve parıltılar arasında

deneyim önemlidir
ırmakta karpuz yetiştirmek de denenebilir
ben bir gün bakıyordum kendi karanlığımdan
kendi gözlerimin içinden bilinmeyene
bilinmeyen ırmakta yüzüyor
çocukların karpuzdan fenerleri yüzüyor

---

benim karanlığım yıldızlarda da var
beşgen yıldızlı fenerlerini yüzdüren çocuklarda da var
ama yakından bakan
yalnızca kendi karanlığını bilir
ve yalnızca kendi karanlığını bildiren fenerlere gelir
üşüşür yani düşüncelere
ve düşünceler zamana bırakılmış fenerler gibidir
kendi hayallerimizin parıltısıdır
ben kimsenin arkasından koşmadım
ve asla koşmam
kendi düşüncelerimin bile
ben kelebeklerleyim

kelebeklerle
benim karanlığım ve yalnızlığım
bir mâcera değildir
herkesin karanlığının ve yalnızlığının bir parçası değildir
ve herşeyin başlangıcında bir bütün aramak
belki de ters geldi bu
bir davranış biçimi olarak
beni aydınlatan bütün parıltılara
beni aydınlatan herkesin ve herşeyin başlangıcında
bir bütün aramak
o benim en büyük saplantım
kabul ediyorum

ama biz bir ırmağın kıyısındayız
biz bu kıyının yanındaysak bitişiyorsak bir uca
olmuşsak bir dal parçasında süreğen bir akasya
hiç bir parıltı sonsuz olamaz ve sonsuzlaşamaz
yol bizden önce belirlenmiş bir ırmak çizgisidir
fenerlerimiz bu çizginin üzerinde kayar
kayar sonsuzluk avuçlarımızdan
bir kertenkele kuyruğu zaman
herkeste ondan bir parça
ama o tek parça
tut da yakala